

До Председателя на Научно жури,
определено със заповед № Р-109-421/ 03.10.2025 г.
на Ректора на МУ – Варна

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Боян Иванов Нончев, дм

Научни специалности: Ендокринология и болести на обмяната, Вътрешни болести

Институция: Катедра по Ендокринология и болести на обмяната на Медицински
Университет - Пловдив, Клиника по ендокринология и болести на обмяната на УМБАЛ
„Каспела“ – Пловдив

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „Професор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, по професионално направление 7.1. „Медицина“ и научна специалност „Ендокринология“, за нуждите на Втора катедра по Вътрешни болести, Факултет „Медицина“ на МУ-Варна и Клиника по Ендокринология и болести на обмяната към УМБАЛ „Света Марина“- Варна, обявен в Държавен вестник брой 64/05.08.2025 г.

I. Общо представяне на процедурата

С решение на научно жури (Протокол № 1/13.10.2025 г) и на основание заповед № Р-109-421/03.10.2025 г. на Ректора на МУ – Варна, съм определен да изготвя становище в качеството си на външен член на научно жури. Представеният комплект материали съответства на изискванията на процедурата за придобиване на АД „професор“ съгласно Закона за развитие на Академичния състав в Република България и Правилника на МУ - Варна и включва всички необходими документи. За участие в конкурса е подал необходимите документи един кандидат: доц. д-р Мира Валентинова Сидерова, д.м. Нямам конфликт на интереси по този конкурс.

II. Биографични данни

Доц. д-р Мира Сидерова е родена в град Варна, където завършва средното си образование в Първа езикова гимназия с профилирано обучение по английски и немски език. През 2003 г. получава магистърска степен по медицина от Медицински университет – Варна с пълно отличие и е удостоена с Ректорската награда „Златен Хипократ“. Професионалният ѝ път като лекар започва в Клиниката по анестезиология и реанимация на МБАЛ „Св. Анна“ – Варна, където работи в периода 2004–2005 г. От 2006 г. до днес преминава през различни академични и клинични длъжности – редовен докторант, ординатор, асистент и от 2017 г. е доцент в Клиниката по ендокринология на УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна. От 2022 г. е ръководител на Втора катедра по вътрешни болести в МУ – Варна, а от 2023 г. оглавява и Клиниката по ендокринология към УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна.

Придобива специалност по Ендокринология и болести на обмяната през 2011 г. и защитава дисертация през 2013 г. на тема „Имунохистохимични маркери и ултразвукова еластография – нови диагностични възможности в уточняването на тиреоидните възли“. Доц. Сидерова има редица допълнителни специализации и квалификации, свързани с ендокринологията (Университетската болница в Бари, Италия), с тиреоидната диагностика – включително високоспециализирани дейности като шийна ехография, тънкоиглена аспирационна биопсия под ехографски контрол, както и курсове по ехография, тиреоидна цитопатология и лазерно лечение на тиреоидни възли, организирани от Европейската тиреоидна асоциация. Притежава допълнителна квалификация и в областта на диабетологията (Steno Diabetes Center) и остеоденситометрията.

Владее английски, немски, гръцки и руски езици. Доц. Сидерова е член на редица професионални организации: Европейската тиреоидна асоциация (ETA), Международната остеопорозна федерация (IOF), Българското дружество по ендокринология (БДЕ) и Съюза на учените – Варна. Участва като независим експерт в научна и етична оценка на проекти към Европейския изследователски съвет на Европейската комисия.

III. Научна дейност и приноси, цитирания

Съгласно представената справка, доц. Сидерова участва в конкурса с общо **59 научни труда**, разпределени, както следва:

- 1 дисертационен труд (автореферат);
- 20 пълнотекстови статии, публикувани в реферирани и индексирани издания, включени в световни бази данни (Scopus и Web of Science), от които 8 с импакт фактор; 11 от публикациите са отчетени като равностойни на хабилитационен труд;
- 4 научни доклада, отпечатани в научни издания, индексирани в Scopus и Web of Science, включително 1 с импакт фактор;

- 15 пълнотекстови публикации в нереферирани списания;
- 17 научни доклада, публикувани в нереферирани издания;
- 1 глава в колективна монография;
- 1 университетски учебник, издаден в съавторство.

Според регламента, с изключение на дисертацията, научната продукция е реализирана след хабилитация и не е използвана в предходни процедури. От представените публикации доц. Сидерова е самостоятелен автор на 9, а при 50 е в съавторство, съответно като *първи* автор – в 8 бр. публикации; *втори* автор – в 21 бр. публикации; *трети* автор – в 15 бр. публикации, *четвърти и последващ* автор – в 6 бр. публикации. 35 от публикациите са на български език, а 24 са на чужд език (английски). От представените за този конкурс публикации 9 са с импакт фактор.

Научните разработки на доц. Сидерова са в следните научни направления в ендокринологията:

1. Тиреоидология

Нодозната струма и тиреоидният карцином са основен обект на научните изследвания (публикации А1, В 4.1, В 4.4, Г 7.1, Г 7.10, Г 8.22 и Г 9). Акцентът е поставен върху диагностиката, лечението и проследяването на злокачествените тиреоидни лезии. Тъй като над 90% от злокачествените тиреоидни възли представляват диференцирани тиреоидни карциноми (ДТК) с благоприятна прогноза, основен приоритет е дефинирането на прецизни диагностични и терапевтични критерии. Това позволява да се избегне свръхтерапия при пациенти с нисък риск и да се осигури адекватно лечение при болни с високорискови форми. Част от трудовете на доц. Сидерова представят редки тиреоидни неоплазии като лимфом на щитовидната жлеза, фамилен вариант на медуларен карцином, както и казуистични случаи на тиреоидни метастази от карцином на езика и овариален рак, описанието на които носи не само научно-практически, но и обучителен принос.

Друг основен изследователски интерес на доц. Сидерова е тиреоид-асоциираната офталмопатия (ТАО). Публикация В 4.5 анализира патогенезата, оценката на активността и тежестта на заболяването, както и нови терапевтични възможности извън стандартната стероидна имunosупресия. В публикация В 4.11 е изследвана връзката между автоимунния хипертиреоидизъм с и без ТАО и остеопорозата. Докладваната положителна корелация между между TSH-рецепторните антитела и костно-минералната плътност стои в основата на хипотеза за възможен протективен ефект на тези антитела в костта, като данните в литературата са разнопосочни. Тази работа е включена и в международни метаанализи. Обзорните статии В 4.9 и В 4.10 разглеждат ефектите на тиреоидната дисфункция върху костния метаболизъм – съответно при хипер- и хипотиреоидизъм.

Доц. Сидерова е изследвала и автоимунните тиреоидни заболявания в контекста на техните системни въздействия (публикации Г 7.12 и Г 7.13). В проучване с над 700 участници е установено, че при автоимунен тиреоидит повишеното ниво на TSH се асоциира с увеличени

стойности на триглицериди и LDL-холестерол, както и с по-висок сърдечно-съдов риск. Изследвана е и взаимовръзката между хипотиреоидизма и депресията, като резултатите подчертават необходимостта от психиатричен скрининг при тези пациенти, дори при адекватна хормонална терапия. Други публикации разглеждат нарастващ проблем в съвременната онкологична терапия - тиреоидната дисфункция, индуцирана от инхибитори на имунните контролни точки и след стволовоклетъчна трансплантация. Подчертана е нуждата от индивидуализиран подход при диагностиката и лечението на тези нови форми на тиреоидна увреда.

2. Саркопения при ендокринопатии – тиреотоксикоза и медикаментозен мъжки хипогонадизъм при андроген-депривационна терапия

Поредица публикации (Г 7.8, Г 8.8, Г 8.9, Г 8.10, Г 8.21) разглеждат хипертиреоидизма като възможен фактор за ранно развитие на вторична саркопения. В тези проучвания доц. Сидерова и съавтори анализират телесния състав, мускулната сила и физическата функция (оценени чрез сила на захват и скорост на ходене), като установяват връзка между понижените стойности на TSH и влошени мускулни показатели. Иновативно за България е цялостното изследване на мускулното здраве при жени с новодиагностициран хипертиреоидизъм, с фокус върху индекса ASMI и функционалното състояние на скелетната мускулатура. Приносът на тези студии е както научен, така и практико-приложен, като се подчертава значението на измерването на силата на захвата като надежден, лесно приложим и информативен показател, подходящ за включване в рутинната клинична оценка на пациенти с тиреотоксикоза.

Друга област на изследователски интерес е медикаментозно индуцираният хипогонадизъм при мъже, подложени на андроген-депривационна терапия (АДТ) за простатен карцином, разгледан в публикации Г 7.2, Г 7.11, Г 8.3 и Г 8.28. Тези проучвания акцентират върху повишения фрактурен риск и развитието на остеосаркопения. Особено значение има публикация Г 7.2, която за първи път в национален мащаб изследва саркопенията при мъже с простатен карцином, лекувани с АДТ. В нея, наред с прилагането на въпросника SARC-F и измерването на силата на захват, е оценен и скелетно-мускулният индекс (SMI) чрез [⁶⁸Ga]Ga-PSMA-11 PET/CT образна диагностика, използвана в рамките на онкологичното стадиране. Това изследване представлява иновативен принос с потенциал за приложение в клиничната практика и научните проучвания върху саркопенията.

3. Патология на паратиреоидните жлези

Хиперпаратиреоидизмът – в първичната, вторичната и третичната си форма – представлява значимо предизвикателство в ендокринологичната практика поради своята сложна диагностика, разнообразни клинични прояви и потенциал за сериозни усложнения. Публикация В 4.3 представя изключително рядък клиничен случай с тежки инвалидизиращи костни деформации и наличие на кафяви тумори при първичен хиперпаратиреоидизъм. Трудът има изразен обучителен и приложно-практичен характер, тъй като в наши дни доминират асимптоматичните форми на болестта. Богатият снимков материал акцентира

върху костните прояви като възможна първа, макар и често неспецифична, изява на заболяването. Друга група публикации е посветена на вторичния хиперпаратиреоидизъм и представя резултати от съвместно проучване с клиниката по диализа. В него са анализирани серумните нива на костно-специфична алкална фосфатаза, остеокалцин и витамин D при две групи пациенти – на хемодиализа и с хронична бъбречна болест (ХБЗ) стадий 2/3 с вторичен хиперпаратиреоидизъм (ВХПТ), както и резултатите от ехографско изследване на хиперплазираните паращитовидни жлези (публикации Г 8.20, Г 8.30 и Г 8.32). Натрупаният клиничен опит позволява оценка на диагностичната точност на ултразвуковото изследване при откриване на вторичен хиперпаратиреоидизъм сред диализни пациенти. Особено ценно е определянето на прагова стойност на паратиреоидния хормон (ПТХ), над която се визуализира хиперплазия на паращитовидните жлези – резултат с директна клинична приложимост. Доц. Сидерова отстоява по-широкото въвеждане на ултразвуковата диагностика при ВХПТ, което може съществено да обогати и оптимизира диагностичните, фармакологичните и хирургичните подходи при лечението на това състояние. Публикация Г 7.7 представя случай на третичен хиперпаратиреоидизъм (ТХПТ), възникнал вследствие на дългогодишен вторичен хиперпаратиреоидизъм и подчертава терапевтичните трудности при ТХПТ в контекста на напреднала бъбречна недостатъчност и ограниченията на нехирургичните методи за постигане на адекватен биохимичен контрол.

4. Захарен диабет и диабетна невропатия - съвременни терапевтични подходи и иновативни методи

Група публикации (Г 7.6, Г 8.1, Г 8.2, Г 8.14, Г 8.15) са посветени на новите класове глюкозопонижаващи медикаменти – GLP-1 рецепторни агонисти и SGLT2-инхибитори, които значимо променят терапевтичната парадигма при захарен диабет тип 2, сърдечно-съдови заболявания (ССЗ) и хронично бъбречно заболяване (ХБЗ). В тях са обсъдени актуални предизвикателства в клиничната практика и реалното приложение на тези органо-протективни медикаменти сред пациенти с диабет, преминавали през един университетски център за период от една година (публикация Г 7.6). Резултатите от проучванията демонстрират напредък в прилагането на международните препоръки в реални клинични условия. Публикация В 4.7 разглежда възможната връзка между захарен диабет тип 2 и повишения онкологичен риск, като акцентира върху потенциалните антитуморни ефекти на метформина. Научно-приложен принос има и публикация в съавторство (Г 8.25), представяща реални клинични резултати от преминаване към инсулинова помпена терапия при пациенти с диабет тип 1. От образователна и научна гледна точка, ценна е и редакцията на книгата *“Type 2 Diabetes – from Pathophysiology to Modern Treatment”* (IntechOpen, 2019), която систематизира съвременните познания за патогенезата и терапията на заболяването.

Част от научните изследвания на доц. Мира Сидерова са насочени към диабетната сензомоторна невропатия и обхващат нейната патогенеза, терапевтични стратегии и нови нефармакологични интервенции. Съществен научно-практичен принос имат проучванията, посветени на прилагането на високоенергийна MLS-лазерна терапия при пациенти с диабетна невропатия, проведени в сътрудничество със специалисти по физиотерапия (Г 7.5,

Г 7.9). Резултатите от тези изследвания подкрепят ефективността на метода като допълващ подход в лечението на диабетната невропатия.

5. Метаболитни нарушения при надбъбречна и гонадна патология

В публикации В 4.6, Г 8.6, Г 8.13 е изследвана връзката между хормонално неактивните надбъбречни инциденталомии и развитието на метаболитен синдром. Анализирани са честотата и характерът на метаболитните нарушения при тези пациенти, включително промени в липидния и въглехидратния метаболизъм, с акцент върху потенциалните механизми, които свързват надбъбречните образувания с инсулиновата резистентност и повишения сърдечно-съдов риск.

Други студии (В 4.2, Г 8.17 и Г 8.28) разглеждат метаболитните, липидни и въглехидратни нарушения при медикаментозно индуциран хипогонадизъм при мъже, подложени на андроген-депривационна терапия за простатен карцином. Тези изследвания подчертават неблагоприятните метаболитни ефекти на хормоналната терапия и необходимостта от активно проследяване и профилактика на метаболитния и сърдечно-съдов риск при тази категория пациенти.

6. Редки ендокринни болести

Част от публикациите в това направление са посветени на представянето и анализа на редки клинични случаи, които имат едновременно теоретична и практическа значимост. Сред тях са описани случаи на т.нар. „изгаснала“ акромегалия, TSH-продуциращ аденом на хипофизата, както и синдром на резистентност към тиреоидните хормони, реализиран в съавторство с проф. Рефетов – водещо име в тази област. Особен интерес представлява и докладваният иновативен терапевтичен подход при пациент с хиперкортизолизъм, лекуван чрез суперселективна артериална емболизация на надбъбречната жлеза.

Подчертана е и ефективната съвместна работа с детската ендокринологична клиника, илюстрирана в публикация Г 8.26, посветена на преоценката на терапията с растежен хормон в преходната възраст при група от 10 пациенти. От педиатричен аспект е представен и рядък клиничен случай на паратиреоидна киста при момиче – патология с изключително ниска честота в детската възраст.

Цитирания на научните трудове

От представената академична справка се установява, че участващите в този конкурс научни трудове на кандидата имат общо 345 точки по показателя за цитирания, като са отчетени препратки към 12 статии. Повечето цитирания (20 от общо 29) са в международни научни издания, реферирани и индексирани в утвърдени световни бази данни, което свидетелства за научната стойност и разпознаваемост на публикациите на доц. Сидерова.

IV. Диагностично-лечебна дейност

Доц. Мира Сидерова е утвърден специалист в областта на ендокринологията с дългогодишен клиничен опит, придобит в УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна, както и чрез участие в специализации и квалификационни курсове в престижни международни центрове. Нейната постоянна ангажираност с професионалното усъвършенстване се потвърждава от активното ѝ участие в научни конференции, практически семинари и обучителни форуми, посветени на съвременните постижения в ендокринологията.

В ежедневната си клинична дейност доц. Сидерова участва в мултидисциплинарни екипи и специализирани комисии, ангажирани с комплексната диагностика и лечение на пациенти с ендокринни заболявания, включително в комисията „Ендокринни тумори“ към УМБАЛ „Св. Марина“, както и в експертни комисии назначаването на скъпоструващи медикаменти и медицински изделия, предназначени за лечението на пациенти с диабет тип 1 и тип 2, дефицит на растежен хормон, хиперпролактинемия, акромегалия, както и нарушения в калциево-фосфорната обмяна и др.

V. Преподавателски стаж и учебна дейност

Учебно-преподавателската дейност на доц. Мира Сидерова започва през 2008 г. като хоноруван асистент, а от 2015 г. тя заема длъжността асистент, впоследствие – от 2017 г., е избрана за доцент. Нейната преподавателска ангажираност обхваща упражнения и лекции на студенти от българо- и англоезичната програма по медицина, както и на стажант-лекари и студенти по фармация; следдипломно обучение на лекари-специализанти и докторанти; преподаване и изпит по високо-специализирани дейности за специалисти по ендокринология; участие като лектор в редица национални научни и обучителни форуми; членство в държавни и семестриални изпитни комисии по „Вътрешни болести“. От 2021 г. доц. Сидерова е член на държавната изпитна комисия по Ендокринология и болести на обмяната, а от 2024 г. е неин председател.

За последните четири учебни години общата ѝ преподавателска заетост възлиза средно на 832 часа (208 часа годишно) при изискуем минимум от 100 часа годишно, което показва висока степен на ангажираност с учебния процес.

Доц. Сидерова е ръководител на специализацията по Ендокринология и болести на обмяната на осем лекари, пет от които вече успешно са придобили специалност, а трима са в процес на обучение. Освен това тя е научен ръководител на шест докторанти, като трима от тях вече са защитили успешно своите дисертационни трудове.

VI. Изпълнение на минималните национални наукометрични изисквания за АД „професор“

Група	Описание	Точки / Изискване	Изпълнена
А	Дисертационен труд	50 т.	Да
Б	Не е необходима за АД „професор“	–	–
В	Равностойни на хабилитационен труд публикации (реферирани и индексирани) -11 статии /минимум 10/	295 т. / минимум 100 т.	Да
Г	Научни публикации точки по подгрупи Г7, Г8, Г9	Общо 647.61т./ минимум 200т. Г7 – 224 т. Г8 – 403.61 т. Г9 – 20 т.	Да
Д	Цитирания	345 т. / минимум 100 т.	Да
Е	Ръководство на успешно защитили докторанти и други активности	171.53 т. / минимум 100 т. (по Е14 – 100 т. при минимум 80 т.)	Да

VII. Заключение становище

Разглеждайки цялостното кариерно развитие на доц. Мира Сидерова, мога да заключа, че тя е изграден специалист с висока квалификация в областта на ендокринологията. Тя е утвърден преподавател и ръководител на научно-образователно и лечебно звено. Научната ѝ дейност е разностранна и обхватна, със значими приноси в различни области на ендокринологията. Считаю, че тя напълно отговаря на качествените и количествените критерии за заемане на академичната длъжност „Професор“, съгласно ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ–Варна. Въз основа на изложеното давам **положително** становище и предлагам на членовете на научното жури да присъдят на доц. Мира Валентинова Сидерова, дм, академичната длъжност „Професор“ по специалността „Ендокринология“ към Втора катедра по Вътрешни болести, Факултет „Медицина“ на МУ–Варна, и Клиника по Ендокринология и болести на обмяната към УМБАЛ „Света Марина“–Варна.

29.10.2025 г.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

доц. д-р Боян Иванов Нончев, дм